

L

Festa de la Música Catalana
Concurs IX de 1921 - Tema XI

Recull de
Cançons

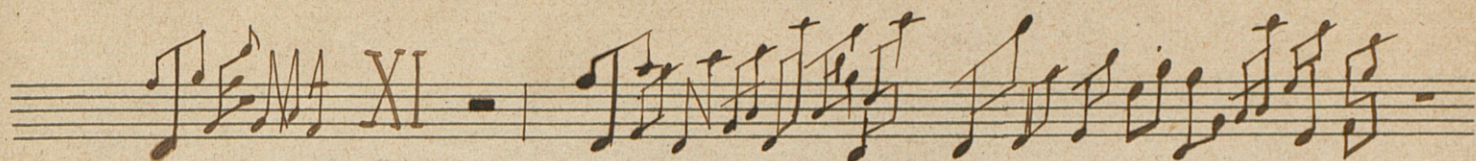
amb els corresponents textos
de cançons populars inèdites
o variants de les ja conegudes.

Lema "Veus de la terra"

Festa de la Música Catalana. - Concurs IXe - Any 1921-22
Tema XI: - Premi extraordinari de 50 penyes ofert per
l'Obra del Cançoner Popular de Catalunya
Autor: Carles Gualdo

Serpinyà

C. G. n.º
Feb. XI-1932

INÉDITES DE LES TERRES CATALANES DE ROSSELLÓ

Les terres rosselloneses, d'ànima ben catalana, han servat nombroses tonades populars, aïrets i còdolades, la major part inèdits encara. La collita que n'hem feta ent dona una sèrie abundantíssima de temes musicals, de nota ben pintoresca i casolana, d'on brolla tota la gràcia envermellida i lluminosa de la vida nostra avui.

No publiquem les variants rosselloneses de Montanyes regalades, El pardal, La hostinça, Montanyes de Canigó, La Eitona, Desperteu-vos, La Pastoreta, etc.... ja publicades o conegudes, com també algunes tonades de caràcter massa groller: Ai ravec meu, etc...

Per el millor repartiment de les nostres humils notacions, les descapdellarem amb la següent classificació:

I. Cants per adormir	:	Nenia, - Bim-bom, - Son-son
II. Cants per despertar o deixondir	:	Avui, avui - Pipiu - A la cadireta
III. Cant per castigar	:	Serem tres -
IV. Cants enumeratius	:	Joan del Riu - En Jan Petit
V. Cants de l'Infància	:	Rotllo - A bracet - Tont fés-te - El botit arriba - Titet, titet d'here, Fa sol i plou - Tinc un burro tan valent - Cargol tren banyes - Se neguen
VI. Tonades del carrer	:	En Picaranyes - Els estreginadors - i alguns altres crits del poble.
VII. Ballets	:	El tió-tió - Pallars pica-foc - La cascabel·lada - La marfa - En Campes
VIII. Amorosos - Corrandes	:	Les mines de Rosselló - Corrande
IX. Sàtiries i còmics	:	Los malicianos - Ai, mal carall, - En Popón - D'anà a la llenya - a la festa de Sant Ciscle - Un mati de primavera - Dissapte a la tarda.
X. Històrics o polítics	:	Quan l'Aragó vindrà - La cocarda blanca - La farandola
XI. Complança	:	Els Arabucaires
XII. Cant de joc	:	Els esclots de Deu
XIII. Aïrets tradicionals	:	Adiu pobre Carnaval - El Carnaval és mort - Sem tirat al dret (2 variants) Sa Bepa - El vilano - Ventura - Are minyons - Tot anit sem caminat
XIV. Goigs	:	Tres variants dels goigs dels Ous
XV. Nadales	:	Alguns nadales rosselloneses tradicionals.

Els números de I a V corresponen a la vida infantil

Amb els temes VI, VII, VIII trobem l'eco de les manifestacions del jovent i de les primeres palpitations de la vida del poble, les més sencelles, els balls i crits del carrer.

Els capítols IX a XV

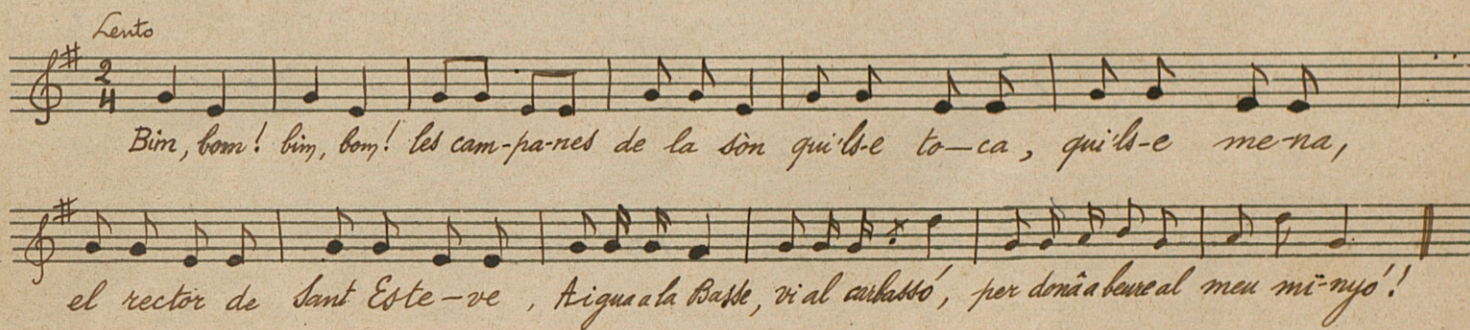
són com el reflectament del leit-motiv de la vida de l'home, del ciutadà, de l'ària a la veu tremolosa, cantant su l'pedrit de casa, exponèndia i brandant alegrement la testa nuda, un vell refrany matern als seus nets admirats.

1-CANTS PER ADORMIR

1 Venia

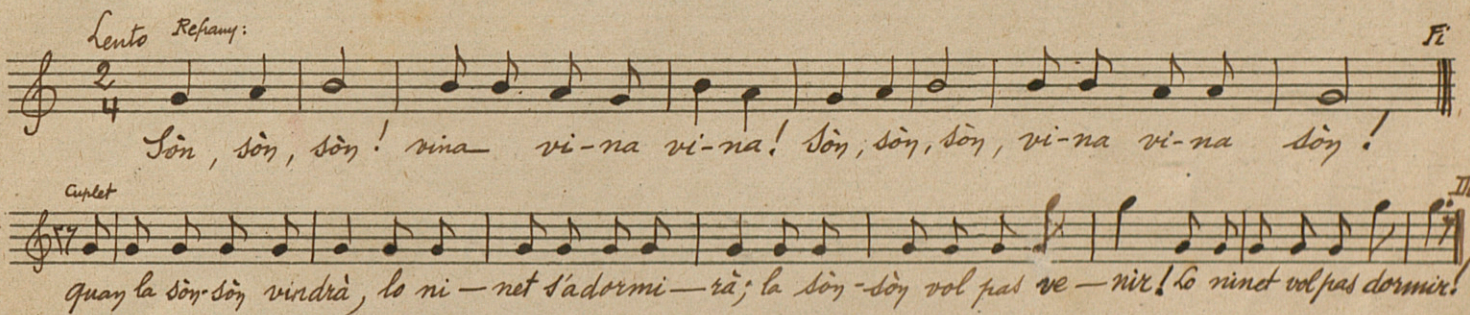

2 Bim-bom

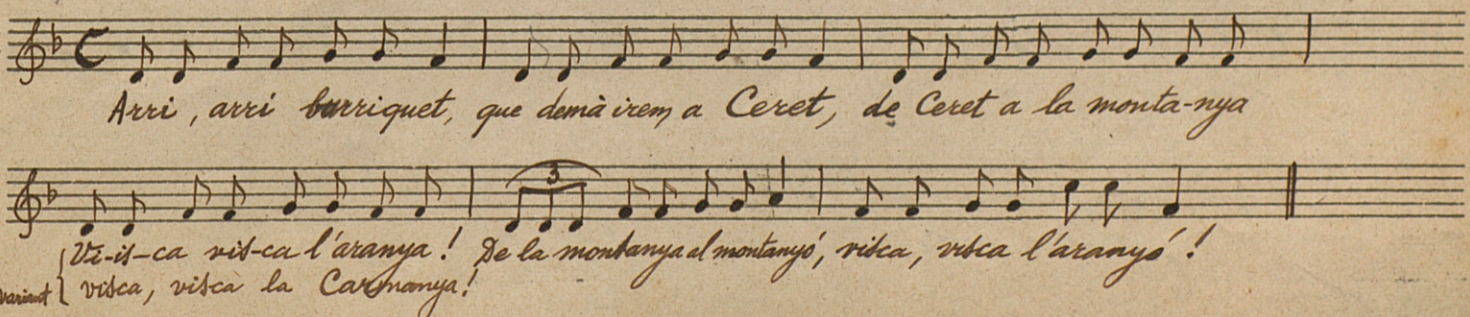
Variant: Hi ha una variant que acaba per: vi al molí, cap de tufrí!

3 Sòn, sòn, sòn

II CANTS PER DESPERTAR ó DEIXONDIR

4 Arri, arri, barriquet

variant

vitca, vitca la Carmonya!

5 *Pi-piu...*

Allegretto

Pi-piu, ves-tes a l'ai-gua! - Mam zela vall pa i format-ge. - Pi-piu, te trucaré! - Mam zela m'hi to-ma-ré!

6 *La cadireta*

Andante

A la cadi-reta, per menjar sope-ta, per menjar lo xim, xim, xim!

Cridat

III - CANT PER CASTIGAR

7 *Serem tres...*

Allegretto

Serem tres que ballarem, jo i el pare, jo i el pa-re, Serem tres que ballarem, jo i el pare i l'acirment!

IV - CANTS ENUMERATIUS

8 *Jan del Riu*

Allegro

Jan del Riu n'és arri-vat amb una carga { de mo-nines, Jan del Riu n'és arri-
de fla-ü-tes,
Fi
vat, amb una carga d'escarbats. N'ha portat un vio-lón per fer ballar les mi-
un flaviol
nyo-nes, N'ha portat un violón, per fer ballar los minyons! Jan del....

9 En Jan Petit

Allegro. *S.*

En Jan petit quan balla, balla balla balla, En Jan petit, quan balla,

balla, balla bé: *DC*

Amb el dit, dit, dit, amb el dit, dit, dit!

A la segona vegada s'afegeix: amb el peu, peu, peu, amb el peu, peu, peu!

A la 3ª amb el nas, nas, nas, amb el nas, nas, nas!

A la 4^a amb l'espatlla

etc. amb el colze etc. --- a cada vegada enumerant-ho tot,

També se balla com a rotllo pels infants.

V - CANTS I JOCS D'INFANTS

10 Rotllo

Lento

Les ampolles de la sang, que son plenes de vi blanc, de vi blanc i de

pin-cel, Gira-te de mosques!

11 A bracet

Bo i passejant en donant-se el braç, les ninetes de Rossello' canten:

A bracet, a bracet, com les dones de Canet!

Mentres els nens, seguint el botit d'aigua que fa rebufar la regadora, responen:

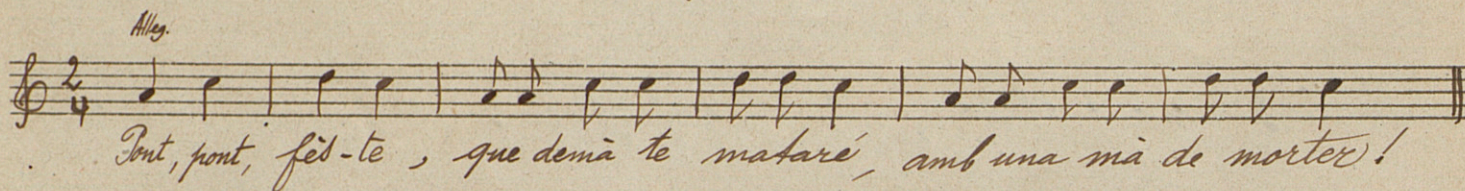
12 El botit:

(dues vegades seguides)

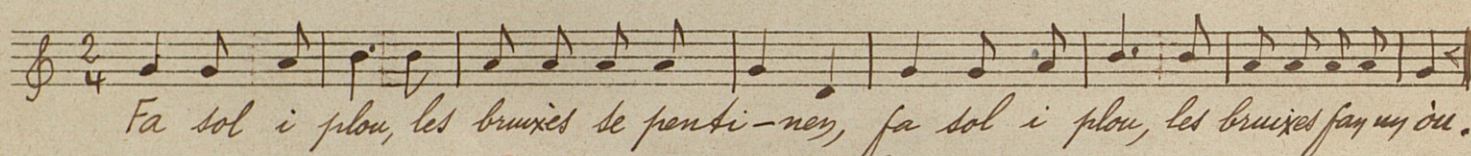
El botit arri-va!

També els nens i nenes, passant sota per fer-ne un pont canten en picant d'una mà sus l'altra posada a sota la sorra:

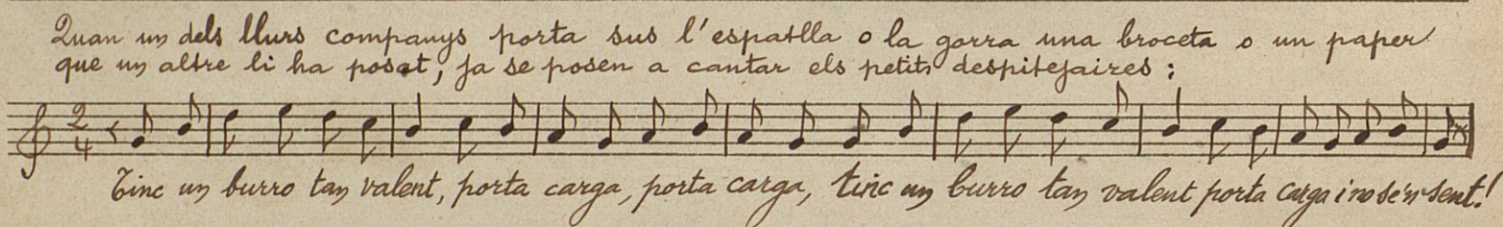
13 Pont fes-te...

14 Titet, titet, Sant Pere
(rotllo)

15 Fa sol i plou

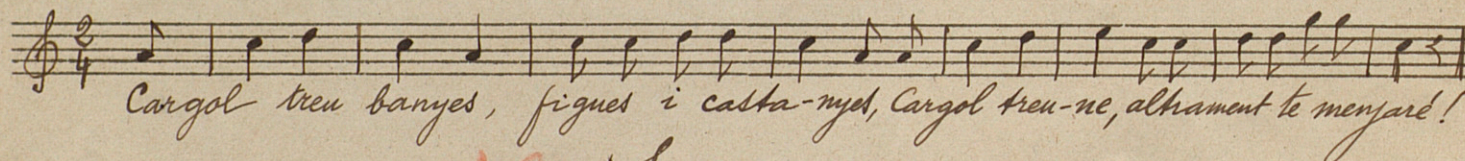

16 Tinc un burro tan valent

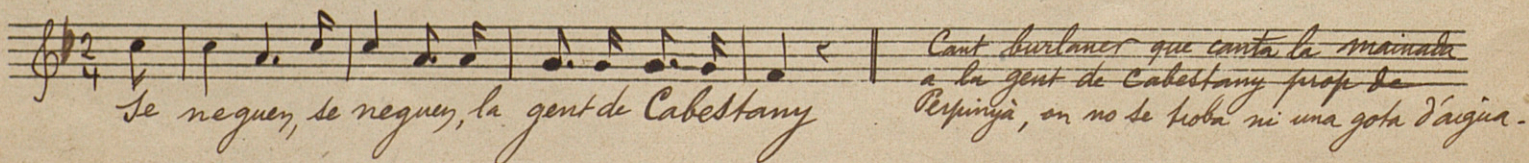

Al pobre cargol que s'enforata dins la seva closca, mireu de'l fer eixir amb aquest refrany:

17 Cargol treu banyes

18 Se nequen

VI - TONADES DEL CARRER

1^a Fa uns cinquanta anys un marxant d'estreginadors, En Picaranyes, passava pels carrers de Perpinyà en cantant aquest refrany i els dos saltes que segueixen i qu'han esdevinguts tradicionals:

19 (a) En Picaranyes

En Pica-aranyes, En Mata-aranyes, Ara minyons, alegrem-nos, En Pica-a-ranyes, En Mataaranyes, Qui vol un dels meus estreginadors?

20 (b) A quatre' sous

A quatre' sous, a quatre' sous, qui molt crampa qui molt acaba, a quatre' sous, a quatre' sous qui'm crampa estreginadors!

21 (c) I ara no'n irem...

I ara no'n irem pel món a treure les estregines, I ara no'n irem pel món, els-e vendre a son cad'un!

Al Carrer: Algunes tonades de marxants

22

Els pellerotaires (drapaires):

Aqueixes pells de llapin, aqueixes pells de llapin! Pellerots! pell de llebre, pell de llapin!

24

El marxant de paper de fumar:

Paper de cigareta al rebaix! tres llibrets dos sous, dos de tres sous quatre sous, lo Nil al rebaix! - als ous dones a l'all!

26

Saronges

Llesteu, llesteu, dones la bona mel! Eriou, triou, dones! Als aximents dones qui ne vol! Estamar cassiola!

30 *Alhe paroler*
Estamar catterolè!

31 *Alhe paroler*
Estam-ar!

32 *Les prigioneres Laurendanes*
A-é arguiles dones!
Clavella dones!
arguiles ben viues!

33 *Un sabater de Chuir*
A-dobar. sabates dones!

34 *El marxants de poals de l'Esthamadura:*
Bali fino, poa-li!

35 *El pellerot trist de la guerra*
Pellerot!

36 *Les Castanyes*
A-a-dobar cadures dones!

37 *A les calen-fes!*

VII. - BALLETS

Del Carnaval (Carnestoltes) de balley els següents:

El tio-tio

Allegro

1er: Qui me l'encendrà lo tio, tio, ti-o, Qui me l'encendrà lo tio del de-tià?
2nd: Jo te l'encendré lo tio, tio, ti-o, Jo te l'encendré lo tio de paper.
3rd: No me l'encendràs lo tio, tio, ti-o, No me l'encendràs lo tio de paperat!
etc. ---

39 Pallary pica-for!

Pallary pica for, Pallary pica for! Kirie! Pallary pica for, Pallary pica for!

Eleison! On n'hi ha de bo, a la bota, bota, bota; On n'hi ha de bo, a la bota del reco'.

2nd: On n'hi ha de dolent a la bota, bota, bota; On n'hi ha de dolent a la bota del torrent!

40 La marxa o' entrellisada

Pa de mill te'n porti, Menja-ne si'n vo-lo, No te'n porti gaire,

Fi.

Prey-te-n'en un troç! (Remingolada instrumental acompanyada de gestes ---)

2^a tornada:
La tata Mosseta
n'era general;
toca la trompeta
i també'l tabal.

Variant

41 Cascabellada

Ara mireu si'm tinc de diners dins la butxaca, Ara mireu si'm tinc que fang
 fang catrine-catrinc! (Remingolada instrumental)

42 En Pampes

En Pampes ha parit un noy — sense anques, l'altre sense coll, y En
 Pampes ha parit un noy — sense anques, l'altre sense coll.

VIII - AMOROSOS Y CORRANDES

43 Les Mines de Rossello'

Boniques seu minyones — tes, Com la flor del tarang — er — Blanques com
 les colomes — tes, florides com lo roser.

2
 Cos prats son ples⁽¹⁾ de floretes,
 Es lo temps de s'alegrar
 Aneu hi ballar, minetes,
 Pels fadrins enamorar!

3
 Tota la nit ballarien
 les mines del Rossello'
 I nosaltres cantarien⁽²⁾
 Sols nos fessen un puto⁽³⁾!

(1) ples per plens
 (2) cantarien per cantariem
 (3) puto per petó } formes dialectals Rosselloneses

44 Corrandà

Allegretto

Aquí dalt de la montanya lo cucut hi ha cantat; Quan les cabres portaran llana les do-
-nes faran bondat. Tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la, tra-la-la!

IX-SATÍRICS : CÒMICS

45 Los malicianos

Allegretto

Los malici-anos son los sabaters, Quan tenen pas feina ro-don pels carrers;
I de la malicia, tiren lo nyi-nyol pel sol, I de la malicia tiren lo nyinyol!

(1) nyinyol - forma dialectal de linyol -

46 Ai! mal carall....

Allegro

Ai! mal carall te fot, portes calces, portes calces, Ai! mal carall te fot, portes calces de vellut!

47 En Tüpiün

(Cançó satírica contra un bastie que vivia a Omur)

Lento *Pressar---*

En Tü-piün, Lo colp el més fatal, Esgarra les llovites El dia del Carnaval, Tüpiün!

48 D'anar a la llenya

Andante

D'anàala llenya sense parlar, Si, en francès, d'anà la llenya Si, diu "Aller chercher du bois Si!"

49 A La Festa de Sant Ciscle

Allegro

A la festa de Sant Ciscle, Nos varem convidar; Nos va, doncs avellanet quèrem de mal trencar!

50 Un mati de primavera

My mati de primavera, M'eny anari a la riera, M'eny anari a la riera, Me'n anari
tot solet! Vaig trobà una minyoneta, aixurida i ben guapeta, A cavall d'hy burriquet, A cavall d'hy
burriquet!

II
Jo li dic: on vas petita,
el meu cor ja me palpita (bis)
M' moment atura-te.
Ella me diu: Som pressada,
tornaré una altra vegada,
si tinc temps 4' escoltare'. (bis)

IV
L'endemà d'aqueixa afera
la girar d'altra manera (bis)
me'n vau fe acatar lo nàs,
Ne veig ja venir son pare
amb una terrible cara,
I amb un gros pal a la mà (bis)

III
Al moment qu'ella diu: Arri!
Jo me li encanqui a la sarri (bis)
I li vai fer un potó
aqueixa grossa bodaroca
so'n va en cridant com una oca
I jo riure que riuràs! (bis)

V
Era un tros de manicaco
amb el nàs ple de tabaco (bis)
ranquejant com un vell bou,
orellut com quatre burros
H'era tot untós dels murriots
I conno's a vos fer pou! (bis)

VI
Ell me diu: Me'n ets fet una,
M'ets abraçat la minyona, (bis)
jo vinc per me revengjar.
No vas espanteu, sant home
som trobat, sense anà a Roma,
el moien d' adobà això;
Feu-me un potó a-ne jo!

(Nota bene - potó, vai, moien, etc---
son forms dialectals)

51 Dissapte a la tarda

[CHOR⁽¹⁾]
Dis-sapte a la tarda, nos varen convidar. Ja cada de l'amic Pega, Enderineu quen, mudo
[CHOR⁽²⁾]
nar? (I) Vau menjar drap, i ferro vell, vidret hencats, rosegats pels rats, sabatots vells, barrets podrits nos
varen fà una sala, que no'n varen llepar els dits.

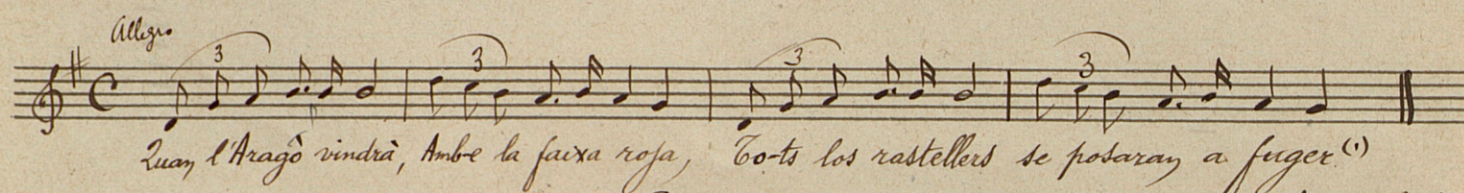
CHOR⁽¹⁾ El chor crida: J aont?

CHOR⁽²⁾ El chor crida: Que us van donar?

(I) Letra: Correfir van - van; que no'n varen
que ens en varem

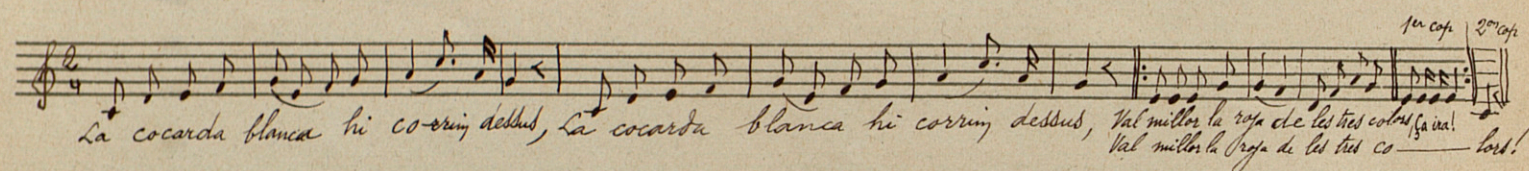
X - HISTÒRIES I POLITIQUES

52 Quan l'Aragó.....

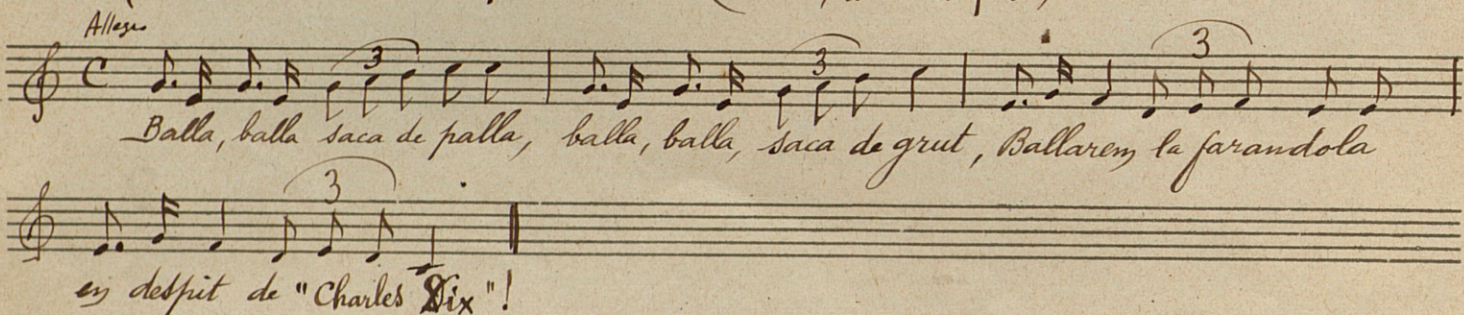
(1) fuger, per fugir -

53 La cocarda blanca

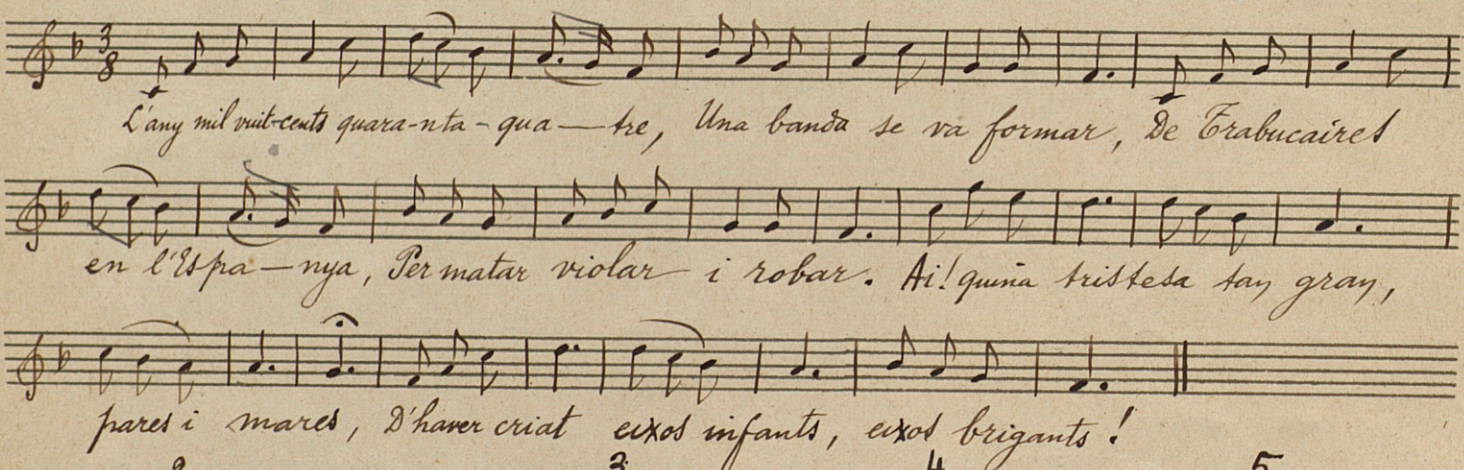

54 La farandola

(Conada cantada i ballada pels endrets de Rosselló, els dies de festa, al acabar les ballades)

55 XI - Complanta dels Trebucaires

En passant al pta de la Palla
En llocabens lo capità,
una diligència passava
promptament la van arrestar.
Roger, Bailhé foren lligats,
També Massot,
Per eixa banda de malvats
Foren robats.

Ne passaven per les hipocriès
I prop de Sant Miquel de Clot
Bailhé ne fou a l'agonia,
Sobre la neu morí de flet.
Se alsaren los somatents
per deslliurar-los,
Mataren un home de bé
Lo fill Roger

Ai! desdichats, que vos devia
El fill Massot de Darnius!
Alva patir cruels martiris
Menat molt rigorosament,
Les orelles li han llevat
Banda de nullo;
La boca amb herba li han tapat
Jubeus malvats.

Si n'hi havia un de la colla
Que de bronça tenia el cot;
Ell lo ten més dur qu'una roca
A una dona ha dat la mort.
Si, li ha tret l'infant del cor,
Cruel Aragó,
Aquí x serà lo crim més fort
Per vos dar mort.

VI	VII	VIII	IX
Al·lí, al Cortal de la Bellúria A les il·les amomenat, Va succehir gran da desgracia A dos homes de calitat! Lo masover fou ignocent A estes coses, Mataren dos homes del Rey Fent llur servey.	Riviera, faretó fetes dels moros Salten cisa maltrada gent Craxetten frontera de França Sens permissió del Govern, Més lo Govern és diligent, Va perseguir-los Cuida los perdre promptament Alertament	A la cova de Bessaguda Amb gran furia i gran rigor, Heu mort un home respectable Que per nom s deia Massot Li chapen arrencat lo cor Cruel espectacle, De cap a peny l'heu maltractat Que és pietat.	Cares i mares, premiu exemple Dels trabucaires tan cruels, Corregiu vostres fills i filles Que la Deu sempre digan fidels. No haguessey pres los trabucs i set desgracies No is veuriem tan grand afronts portant grillons.

56 XII - CANT de JOG - Els esclots....

Els jogadors canvien llurs gotos de lloc, segons el modo que indiquem, seguint el ritme del cant. Lo que s'enganya paga una botella.

Al·la: Els esclots de Deu fan gaven, sant Joan triava grà; sant Pere li mal da-

1er jugador
2on jugador

rrera amb el tri-co, trico, trac!

1er jog
2on jog

Sense abandonar els gotos

XIII - AIRETS TRADICIONALS

57 Adiu pobre Carnapal

(Se canta el dia de Londres quan creuem el Carnaval)

Lento

1er - Couplet
2on -
3er -

A diu pobre, pobre pobre, i adiu pobre pobre pobre Carnaval!
Tu ten ras i jo me resti, i adiu pobre etc...
Carnaval era un pobre home, i adiu pobre etc...

58 El Carnapal és mort

El Carnaval és mort, tira avellanes, tira avellanes, El Carnaval és mort, tira avellanes dins del clot.

59 La Bepa

A on és la Bepa, que ne tingué tant? És a la ribera, rentat davantal, Bonica és la rosa, més bonic lo ram!
Variant: Flor de lliri, lliri, flor de lliri blanc!

60 *Sem tirat al sort*

Allegro

sem tirat al sort, sem pas tingut xança, ara cal partir hi ha pas més remei! Xim la la! xim la la!
Els de Chuir afegeixen:
la jova m'espera, xim la la! xim la la! la jova m'esperarà! Al portal de Serpinyà!

61 *Variant:*

El conserre que tirava un mal numero cantava:

Allegro

Son tirat al sort, Mare, mare, mare, Son tirat al sort, mare, com lo pobre

62 *El Vilano*

1er - El Vilano és un gat, Quin la pota, pota, pota, El Vilano és un gat quin la pota arriba al plat.
2^{on} - I del plat al talledor, El Vilano, El Vilano, I del plat al talledor, El Vilano té rahó!

63 *Ventura*

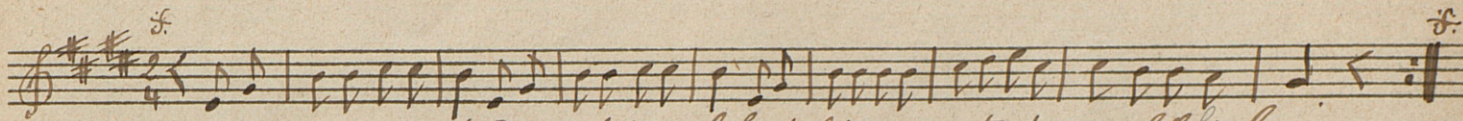
Ventura, Ventura, Sona l'esquellí, que'l burro plora, Ventura, que se vol morir!

N'ha perdut lo seny el pobre pastre, N'ha perdut lo seny tant pit per ell!
l'ocell l'ocell

64 *Ara minyons!*

Ara minyons, Ara va bé, quan la cantarem, quan la cantarem, Ara minyons, Ara va bé, quan la can-
tarem, A pel carrer!

65

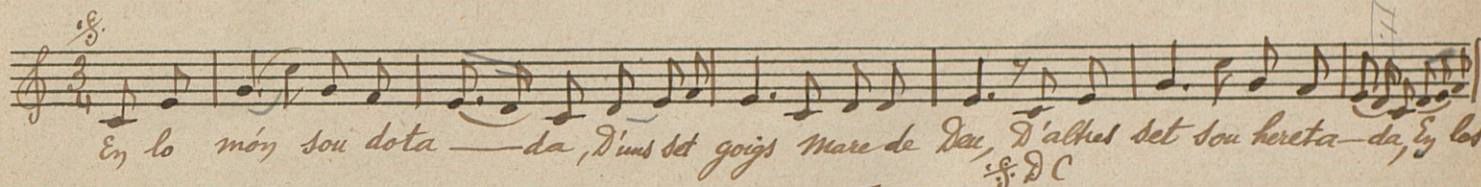
Tot anit som⁽¹⁾ caminat(1) Som és empleat a Rosselló en lloc de he.-

1^{era}: Tot anit som caminat. Per ania Sant Ferriol, Som trobat una granyota que sona el flabiol;
 2^a: Quina lluna fa tan clara, Per ania robar moscats, A la parra de la Sagana, que n'hi ha de coronats!

XIV.- Goigs (Tres variants de goigs dels Ous)

66

(a) Goigs dels Ous (a Montanya)

En lo món sou dota — da, D'uns set goigs Mare de Deu, D'altres set sou hereta — da, En los
 cels com mereixeu! { Remingolada instrumental etc. etc.

67

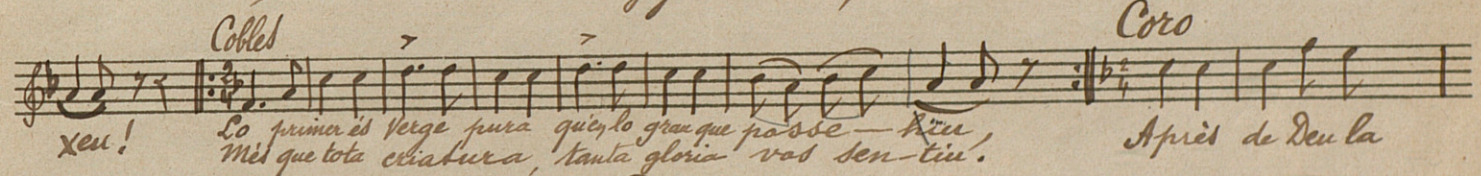
(b) Goigs dels Ous rossellonesos

que es canten, la vigília de Pasques, amb les Cantarelles que donem en seguida, a les
 parts de les cases i de les masies! —

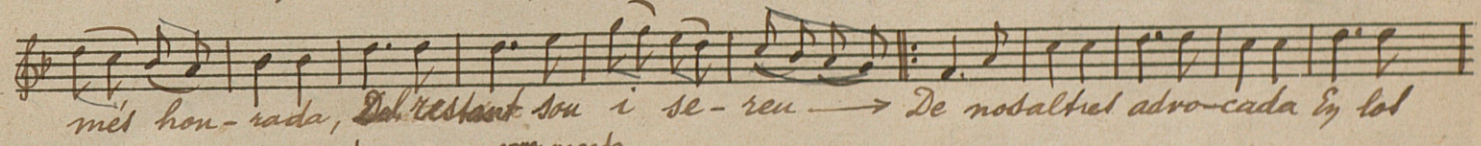
Allegro: Tornada

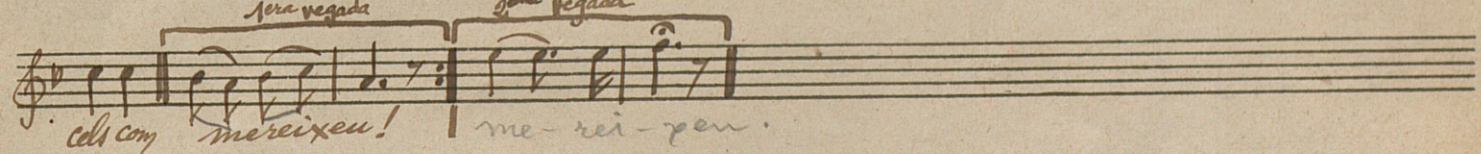
En lo món ne sou dota — da De uns set goigs Mare de Deu, D'altres set sou heretada, En los cels com merci-

Xeu! Lo primer es Verge pura qu'el gran que posse — Xeu, Après de Deu la
 Més que tota criatura, tanta glòria vos sen — tiu.

més hon — rada, Del restant sou i se — ren — De nosaltres adro — cada En los

cels com mereixeu! me — rei — ren.

Lo segon, Verge benigna
 Vos enténps amb vostre fill
 D'un voler amb deu condigne
 L'un de l'altre sou espill;
 Bé sou vos glorificada
 En los plaers que vos li feu
 Essent reina coronada
 En los cels com mereixeu.

Lo quart és que us obceixen
 Dants i dantes feut honor
 Com aquella que us comexen
 Mare sou del Salvador
 O reina tan exaltada
 Cap i peus del regne deu,
 Siem sempre coronada
 En los cels com mereixeu.

Lo side', que sou vestida
 D'un sant goig glorificat
 Dalt del cel l'indit munda
 Prop la santa Ermitat
 Als serafims primer posada
 i del restant sou i serau
 eternament venerada
 En los cels com mereixeu.

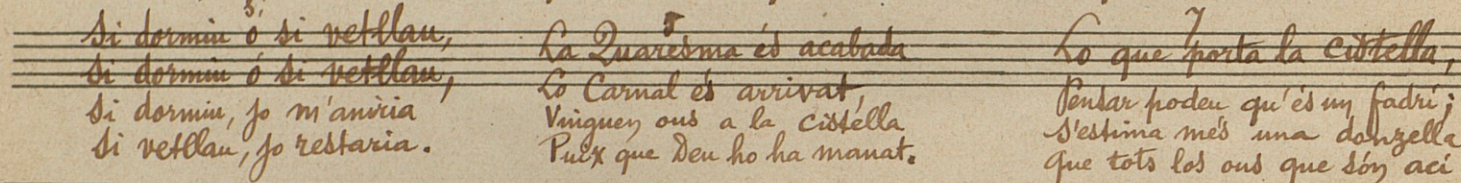
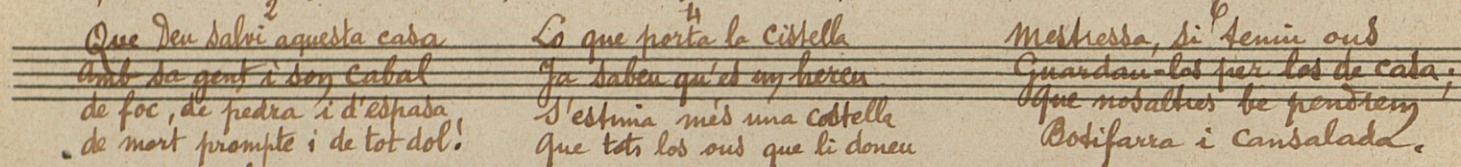
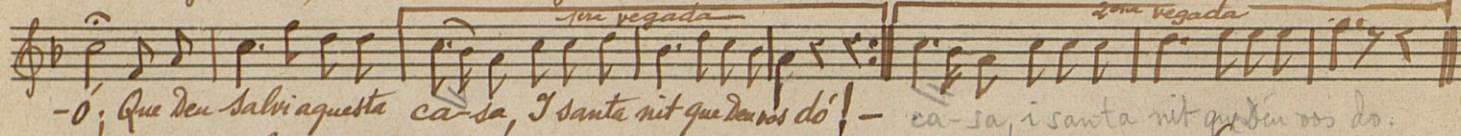
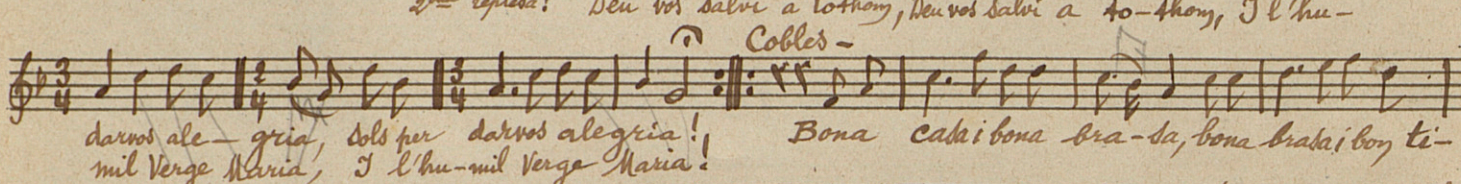
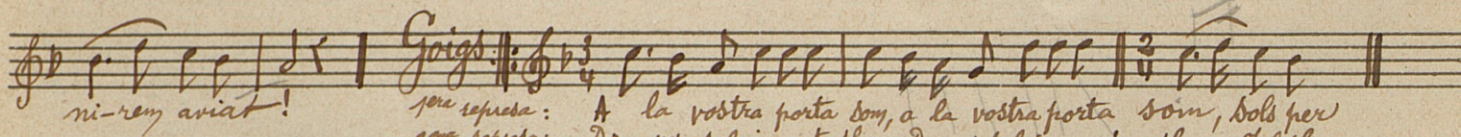
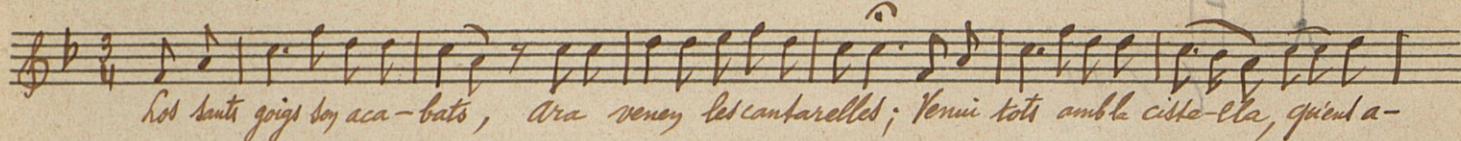
Lo tercer és, Verge Santa
 Que en la Cort celestial,
 Claredat preneu vos tanta
 Que després deu nos mostra tal
 De la qual sou il·luminada
 Més que el sol del dia i pres
 I de tots los sants amada
 En los cels com mereixeu.

Lo quint és que us remunera
 Lo senyor vostres torments.
 Al grat vostre, sense espera
 d'aquells dons tot temps placent,
 Mai se pert en vos soltada
 que us serveix de il·luminen
 Tant sou vos regrada
 En los cels com mereixeu.

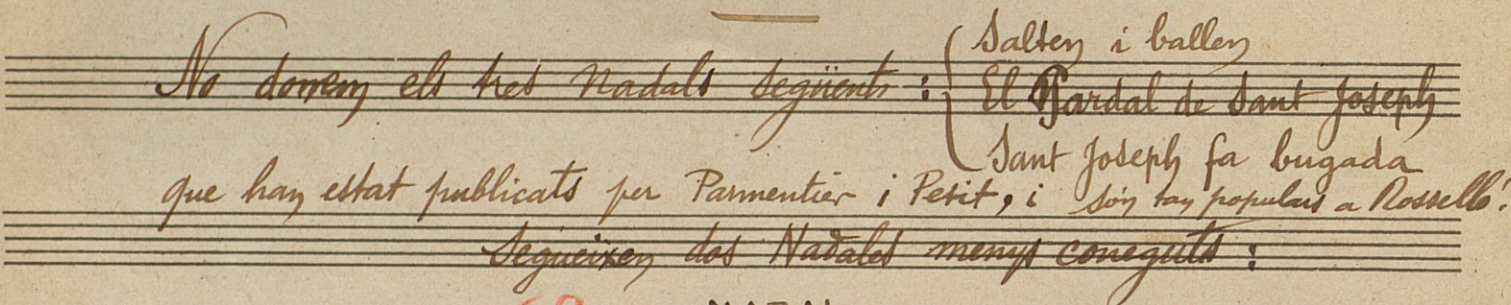
Lo seté és que sou ben certa
 que fals goig mai finiràn
 ni serau jamai deserta
 Ans per tot temps duraràn;
 Alegria vos dones, amada,
 amb bon Jesús com per balau,
 Verge mare, sou pujada
 En los cels, com mereixeu!

Goigs i cantarelles de la vetlla de Pasques

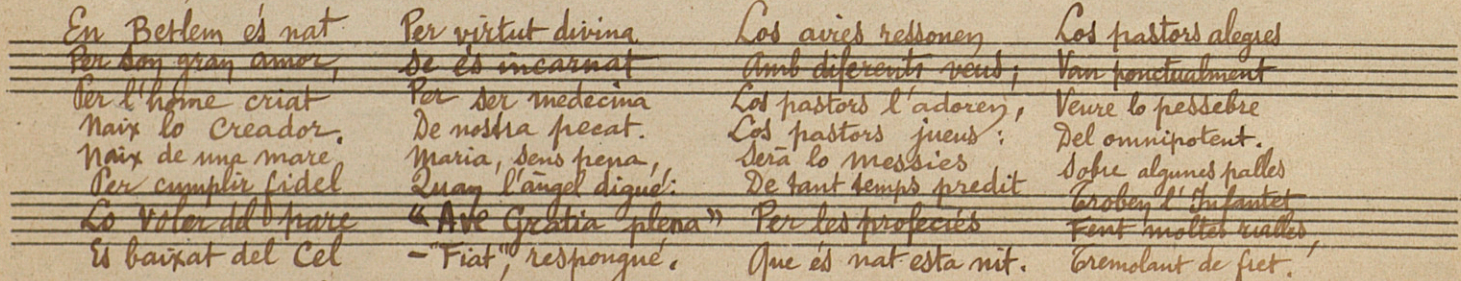
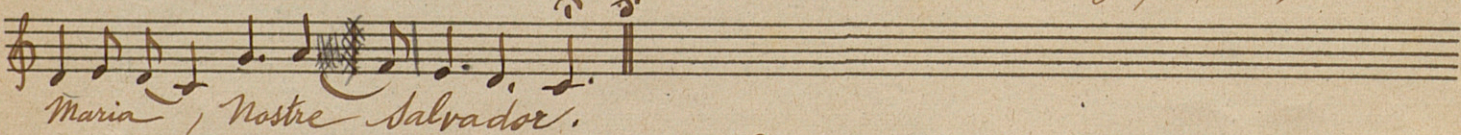
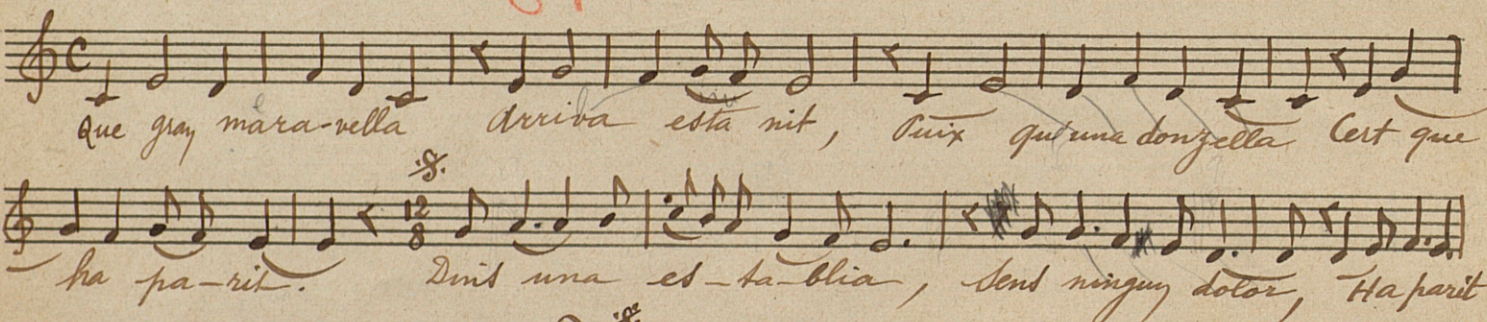
Cantarelles:

XV. NADALS

NADAL

Los pastors l'adoren
Ofert-li llur cor,
Dient-li que ignori
Lo llur gran error.

Amb llur senzillesa,
Ofren un present,
No de gran riquesa
Però molt decent.

70 Nadal cantat a Salanca

Mt Vm
Del Isa-ï-es, les profecies sobre lo messi-es se veuray
f. dol.
cumplir, Vm de Mari-a, son complet lo dies, als quals devia - a son fill
f.
parir.

O maravella una donzella an aquesta hora ella pareix sens dolor. Cosa inoïda, dins una estafeta pareix Maria Nostre Salvador.	Virgis alerta la gent desperta, a nova tan certa tots han de seguir. Diga'ls que vingay que no diferintay i se provingay del suau clau.	ja'l ramat deixey, junts ja parteixey i tots ja segueixen lo més dret camí; I amb fe sincera se'n vuy al pastore cantant alegres amb lo tamborí.	Tots agreeixen i reconeixen que en res no mereixen del cel est favor; l'infant supliquen, lo cor li dediquen i lo publiquen del món redemptor.
--	--	---	---

O quant voldria
linda maria,
mare i verga pia
vos afavorir
Mes so, pobreta,
trista pastoreta,
sols esta oferta
vos puc oferir.

